

2.

3

Y.

fol. 24

Cr. n. n. n. 19. 22

19

Q. D. B. V.
DE

1724 2^a

**POENA TALIONIS
IN HOMICIDIO,**

EXERCITATIONEM JURIDICAM

PRÆSIDE

**DN. JOHANNÈ GEORGIO
MVLHAVSE,**

7. U. D. & P. P. ORDIN.

DIE XXIX FEBR. MDCCXXIV.

H. Lqve C.

*PUBLICO ERUDITORVM EXAMINI
SUBMITTIT*

**JOHANNES GEORGIUS
LAMPMANNVS,**

*NEVEN-CRONA-SVARTZENFELDENSIS
HASSVS.*

MARBURGI CATTORVM,

*TYPI PHILIPPI CASIMIRI MVLLERI,
ACAD. TYPOGR. & BIBLIOP.*

PAH

SERENISSIMO
AC
POTENTISSIMO
PRINCIPI ET DOMINO,
DOMINO
CAROLO

HASSIÆ LANDGRAVIO,
PRINCIPI HERSFELDIÆ,
COMITI CATTIMELIBOCI,
DECIÆ, ZIEGENHAINÆ,
NIDDÆ ET SCHAVM-
BURGI,

&c. &c. &c.

PRINCIPI AC DOMINO
MEO CLEMENTISSIMO,

*Dissertationem hanc Academicam in hu-
milimæ subjectionis signum submis-
sero & consecro*

RESPONDENS,

I. N. J. C.
SECTIO I.

Homicidas omnes dolosos poena talionis afficiendos esse probans.

§. I.

Natura inter homines conjunctionem aliquam & necessitatem constituit, ut mutuis se invicem beneficiis & officiis humanitatis prosequi potius, quam injuriis laceſſere debeant. Cum enim genus humanum conditum sit à Deo, qui unicuique tenet

Natura inter homines conjunctionem constituit, ut injuriis se invicem laceſſere non debeant.

rimum sui amorem indidit, ipse quoque societatem hanc ab injuriis invicem incolumem esse voluit. Pax certe atque tranquillitas publica pars felicitatis humanae maxima nullo modo consistere potest, si officium hoc, quod in sola actionis intermissione concutet, non observetur. Inter praecipua igitur Juris Naturalis capita pertinet; Alterum non laede.

Unde praecipuum Juris Naturalis: Alterum non laede.

§. II.

Contra hoc praecipuum gravissime peccat, qui eo audacia prorumpit, ut hominem sibi similem dolose

Contra hoc praecipuum gravissime

*peccat, qui
alium occi-
dit.* *lole malignoque animo interficiat. Quia enim vita ho-
minis beneficium est DEI, qui illum in hac statione
collocavit, ut in ea permaneat, donec ipse eum evo-
caverit, nulla alteri in proximum suum potestas com-
petit, ut ipsi vitam pro lubitu abrumpat. Facinorosus
hic Deum gravissime offendit, contra cujus volunta-
tem fata alterius accelerat, peccat contra Societatem hu-
manam, quam homine privat, contra Rempublicam,
cui civem adimit, contra Proximum, cui tam enorme
malum infert.*

§. III.

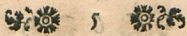
*Ex dicta-
mine recte
rationis o-
stenditur
hoc delictu
severe co-
ercendum
esse.* *Atrox hoc facinus ut severe coerceatur naturalis
ratio precipit, quo gravius enim delictum est, eo gra-
viorum poenam sustinere debet delinquens. Generis
humani quoque interest crimen hoc, quo pax publica
turbatur, gravissime coerceri & ut injuria alteri illata
sensu poenae aliquo modo reparetur ac generi humano
satisfiat, & ut severitate hujus poenae securitati omnium
consulatur aliisque scelerum impunitate alias allecti de-
discant adversus proximum suum tam enormiter pec-
care.*

§. IV.

*Pœna tali-
onis hoc de-
lictum co-
ercendum
est.* *Nulla vero poena convenientior est, quam ut fa-
cinorosus hic iterum e medio tollatur. Si enim usquam
Radamanthi lex, ut quod quis fecit, id patiatur, hic
certe justissima æquissima est. Optime OVIDIUS de Ar-
te Amandi.*

*Neque enim lex æquior ulla,
Quam necis artifices arte perire sua.
& AVSONIUS Epigr. 71. in f.
Autorem feriunt utra retorta suum.*

Et

Et hanc legem talionis Cain primus homicida ex lumine natura & dictamine rectæ rationis percipiens inquit: Qui me invenerit, interficiet me. *Genes. 4. v. 14.*

§. V.

Pœna hæc, quam Jus Natura insinuat, Jure Divino expresso etiam determinata est. *Genes. 9. v. 6.* ^{Penā talio- nis etiam} omnibus Noachidis & per consequens toti humano ge- ^{Jure Divi- no expresso}neri hæc lex generalis est promulgata: Qui sanguinem ^{determina- ta est.} hominis effuderit, ejus sanguis fundetur; addita ratio- ne universali: Deus enim hominem ad imaginem suam condidit. *Exod. 21. v. 12.* dicitur: Qui hominem percusserit, ut moriatur, morte morietur, & *ibid. v. 23. & 24.* Reddes animam pro anima, oculum pro oculo. *Lev. 24. v. 17. & 24.* dicitur: Qui hominem occiderit, occidi debet, & *ibidem v. 19. & 20.* dicitur: Sicut fecit, ita fiet ei. *Deut. 19. v. f.* dicitur: Non parceret ei oculus tuus, animam pro anima, oculum pro oculo. Sed & Deus severe præcipit, ut malum hoc, quo terra inquinata est, e medio tollatur. *Num. 35. v. 33. & 34.* Homicidæ etiam dolosi jubentur abstrahi ab altari & occidi *Deut. 19. v. 11. seqq.* Et hoc Salomonem & Jojatam Pontificem fecisse legimus *1. Reg. 2. v. 29. seqq. 2. Reg. 11. v. 15. seqq.*

§. VI.

Deus etiam pœnam talionis Regi Davidi, cum ^{Penā hanc}Uriam interfecerat, per Prophetam Nathan interminatur. ^{Deus Regi}Quod nimirum propter hoc delictum gladius de domo ^{Davidi in-}ipfius in sempiternum recedere non debeat. *2. Sam. 12. v. 9.* ^{termina-}*seqq.* Regi Achabo propter eadem in Nabotho com- ^{tur,}missam Prophetæ Elias maledictionem Divinam denun- ^{& Regi A-}ciat, dicens: Occidisti & possedisti hoc in loco, in quo ^{chabo,}

linxerunt canes sanguinem Nabothi, lambent quoque sanguinem tuum. *1. Reg. 21. v. 10.*

§. VII.

Lex de poena rationis in novo Testamento repetita est.

Hac quoque lex de homicida iterum capitaliter puniendo in novo Fœdere repetita invenitur, manifesto certe indicio eam non Rempublicam Judaicam solum concernere, sed universum genus humanum. *Matthæi 26. v. 52.* dicit Christus: Qui gladio fecerint gladio peribunt. *Apocal. 13. v. 10.* dicitur. Qui gladio occidit, eum oportet gladio occidi.

§. VIII.

Jura Civilia hac in re conveniunt cum Jure Divino.

Et hac in re Jura Civilia cum Jure Divino eximiffim conveniunt. Quamvis enim poena L. Cornelia de Siciariis ab initio quidem deportatio & publicatio omnium bonorum fuerit, postea vero temporibus Martiani & Modestini honestiores saltem omnibus bonis ademptis in insulam deportarentur, humiliores verò capite punirentur *L. 3. §. 5. L. 10. ff. ad L. Corn. de Sic.* Jure noviori tamen omnibus tam honestioribus quàm humilioribus poena capitis praestituta est. In *§. 5.* enim *L. de Pub. Judic.* dispositum, quod homicida ultore ferro puniri debeant. In *L. 3. C. de Episc. aud.* traditur, quod nullus homicida veniam sperare sed expectare debeat, quod fecit. In *L. 8. C. ad L. Corn. de Sicar.* disponitur, quod si quis necandi infantis piaculum aggressus aggressave sit, scire debeat, se capitali supplicio afficiendum esse. Idem innuit *Nemesis Carolina a. 137.* verbis: **Ein jeder Mörder oder Todschläger / wo er deshalb nicht rechtmäßige Entschuldigung auführen kan / hat das Leben verwürcket / additque poenam hanc pro ratione circumstantiarum exasperari debere.**

Es Nemesis Carolina.

§. IX.

§. IX.

Pœnam igitur capitalem in naturali ratione fun- Hæc pœna
 datam atque Jure Divino expresse constitutam nulla ab eo, qui
 potestas, quæ το υψιον in Republica habet, abrogare summam in
 aliamve per dispensationem in ejus locum substituere Rep. pote-
 potest. PETR. MARTYR. *Loc. comm. L. 2. c. 13.* DANAË statem ha-
Eth. Christ. l. 2. c. 13. & Polit. Chr. Apoor. de Jud. Crim. bet, non ab-
 2. 11. GAIL. 2. O. 110. n. 19. THEODOR. *Colleg. Crim. Disp.* rogari nec
 10. Th. 7. L. C. HEIG. 2. Q. 24. n. 30. seqq. Licet enim sationem in
 Princeps ex potestate absoluta gratiam pœnæ delin aliam mu-
 quenti facere & circa eam dispensare possit, cum in eo tari potest.
 vis summæ potestatis enitescat, quod derogandæ legi
 non minus, quam ferendæ potestatem habeat. REIN-
 CKING. *de R. Sec. & Eccles. L. 1. Cl. 2. c. 12 n. 49.* hoc tam-
 en produci non potest ad pœnas Jure Naturali ac Di-
 vino morali determinatas. Qui enim dispensat vel le-
 gem tulisse, vel eo, qui tulit, non inferior esse debet.
 Hoc autem de Principibus respectu Dei ejusque Decre-
 torum predicari non potest, quamvis summa in Re-
 publica potestate polleant. Respectu Dei enim omnes
 etiam summi Principes sunt privati & subditi. Omnis
 enim Princeps & Magistratus est Minister & Executor
 voluntatis Divinæ *Rom. 13. v. 4.*

§. X.

Sed & hæc derogatio sive dispensatio expresse a Hæc dero-
 summo Legislatore est vetita. *Exodi* enim 21. v. 12. u- gatio à
 nica saltem expiationis forma traditur, ut nimirum summo Le-
 sanguis ejus, qui sanguinem fudit, fundatur. *Deut. 19.* gislatore
in f. dicitur: Non parceret ei oculus tuus, sed anima est vetita.
 pro anima. Quin etiam ipsi Ethnici existimaverunt,
 vitæ gratiam non concedendam esse ei, qui alterum
 vita

In Republi- vita privavit. Lex Draconis nulli, qui vita aliquem
ca Atheni- privavit gratiam concedendam esse voluit, quam legem
ensum et- propter Justitiam & summam aequitatem Solon in Re-
iam fuit publica Atheniensium repetiit. Sed & ipsos Romanos
prohibita. maxima olim cautione in absolvendo homicida usos
Romani et- fuisse, ex exemplo & gravi discursu Tullii Romanorum
iam in ab- Regis de parricidio Horatii apud HALICARN *l. 3.* patet.
solvendo Adde VALER. MAX. *l. 6. c. 3. & l. 8. c. 1.* PLYTARCH. *in*
homicida *suā pre-* *Paral. c. 1.*
cautione usi
fuērunt.

§. XI.

Nulla sta- Nullo igitur statuto, nulla consuetudine pœna
tuto, nulla hæc tolli aut in aliam commutari potest, cum statu-
consuetudi- tum hoc atque consuetudo naturali rationi & Legi Di-
ne pœna ta- vina repugnaret. Statuta itaque & consuetudines pec-
lionis tolli cuniaria pœna homicidia indistincte punientes, ut ini-
aut in alia quas & impias rejiciendas esse, recte censet COVARRU-
mutari pot- VIAS *L. 2. Var. Res. c. 9. n. 2.* JVL. CLAR. *§. Homicidium.*
est. *n. 19.* Cum inter vitam hominis dolose occisi & pecu-
 niam nulla sit proportio. Verissimè ISIDORVS *in C. pau-*
per. 72. caus. 11. Quæst. 3. nullum reum pertimescere
 culpam, quam pecunia se redimere posse sperat. Lex
 certe Divina inexorabilis sordido are placari non pot-
 est. *Num. enim 35. v. 31.* disponitur: Non recipietis
 pecuniam ab eo, qui reus sanguinis est. Et hoc anim-
 advertens Stephanus Rex Poloniae, morem, quo Nobi-
 les Poloniae delictum hoc certa pecuniae summa corpo-
 ri occisi imposita redimi posse contendebant, sustulit,
 homicidasque dolosos pœna capitali affici præcepit, ad-
 dita ratione gravi, Legem, qua sanguis ejus, qui hu-
 manum sanguinem fudit, jubetur rursus fundi, esse Di-
 vinam & longe vetustiore illa, quam allegabant,
 consue-

consuetudine. WINTER in *Parthenio Litig. Lib. 1. c. 19. n. 11.*

§. XII.

Ex prædictis sequitur, homicidas dolosos immunitate Ecclesiæ non gaudere. In *Capit. enim IX. de homic. Vol. & Cas.* traditur: Si quis per industriam occiderit proximum suum & per insidias, ab altari meo evelles eum, ut moriatur. Quamvis autem CARDIN. TYSCH. *Præf. Conclus. in Verbo Ecclesia Concl. 11. n. 3. & 47. & Farinac. de Immun. Eccles. c. 7.* in diversa concedant, hicque *Capit. hoc non de simplici homicida sed qualificato, qui proditionis causa occidit, intelligat, vel etiam de Clerico homicida, ut hic ab Altari quidem amoveri, propter irregularitatem tamen & excommunicationem, quam incurrit, mortem spiritualem incurere debeat, addatque hoc ita observari debere à Judicibus Deum timentibus; vereor tamen, ut eorum sententia subsistat: Cùm enim Capit. hoc ex Exod. 21. v. Ipsi respon-* *Homicide dolosi immunitate Ecclesie non gaudent. Dissentit Tysch. & Farinacius.*
14. desumptum sit, textus verò hic illam limitationem detur. non admittat, manifesto patet, dictam restrictionem menti Summi Legislatoris & per consequens Pontificis Maximi non convenire, sed potius sententiam d. Capit. hanc esse, omnes dolosos homicidas indistincte immunitate Ecclesiæ non gaudere.

§. XIII.

Non etiam ab hac pœna liberantur, quibus ad supplicium deductis Cardinalis occurrit pileumque imponit. Licet enim penes Romanos olim à pœna capitis immunes essent, quibus occurrebat Virgo Vestalis, modo ipsa jurasset, se non data opera, sed casu fortuito obviam factam, cùm huic occursum aliquid *Non etiam à pœna ordinaria liberatur cui Cardinalis occurrens pileum imponit.*

B

ineffe *Rationes in contrariū.*

inesse crederetur. PLVTARCH. in *Romulo.* adde GELL.
Noct. Att. l. 10. c. 15. LIPS. in *Append. Admirand. capit. de*
Vesta & Vestali. & ad eorum exemplum Clerici hanc sibi
 licentiam postea sumserunt, ut eriperent ad supplicium
 damnatos injecta manu *l. 15. C. Theodos. de pœn.* hanc-
 que prerogativam ex consuetudine Cardinalibus com-
 muniter tribuant. TIRAQ. *Caus. 55. Clar. q. 98. n. 5. v.*
 GOTHOFRED. *ad alleg. l. 15. C. Theod.* Quare etiam im-
 probus cautelarum artifex Cœpolla *caut. 2.* Defensori-
 bus facinorosorum pro cautela suggerit, ut operam dent
 delinquentem deduci per viam, ubi ipsis Cardinalis oc-
 currit, alii vero e contrario suadent Judicibus, ne de-
 linquentem per locum, quo Cardinalis ipsis obviam fit,
 duci patiantur. Quia tamen hoc privilegium in nullo
 Jure Cardinalibus tributum est, cursumque Justitia im-
 pedit, illud locum habere non potest, præsertim cum
 in *alleg. l. 15. C. Theodos. & l. 6. C. de Episc. aud.* Cle-
 ricis expresse prohibitum sit addictos supplicio per vim
 aut usurpationem vindicare.

*Distis ra-
 tionibus re-
 spondetur.*

§. XIV.

*Neque li-
 berari pos-
 sunt homi-
 cidæ ob pu-
 blicam la-
 ritiam.
 Rationes in-
 contrari-
 um.*

Neque ab hac pœna liberari possunt homicidæ ob
 publicam latitiam; Utut quidam contrarium eruere
 conentur ex *Lev. 25. v. 10.* Ubi homines Anno Jubilæo
 ad suos reverti jubentur, & ex *l. 8. & 9. ff. ad Sc. Tur-
 pill.* ubi propter diem insignem aut publicam gratula-
 tionem vel rem prospere gestam publice abolitionem
 Criminum fieri solere dicitur. Ita enim Paschalis die
 abolitio hæc fiebat penes Judæos, ut patet ex historia
 Jesu Christi *Matthæi 27. v. 15. Marc. 15. v. 6. Luc. 23.
 v. 17. Joh. 18. v. 39.* adde *l. 3. C. de Ep. Aud.* & propter
 publicam gratulationem, si forte Imperatori filius natus
 esset;

esset; ita Constantinus ob nativitatem Crispi & Helena dimisit captivos *l. i. C. Theod. de Indulgent.*, sed & Romani inter cetera Triumphii privilegia ex Senatus Decreto vel Principum placito servos publicos libertate donare, reos vero criminum carcere & vinculis dimittere solebant *Liv. 3. Dec. 4.* Hæc inquam non obstant. *Textus enim Lev. 25. v. 10.* nimis generalis est, ut ex eo aliquid ad rem præsentem inferri non possit, sed & lætitia publica ita temperata esse debet, ne propterea à voluntate Divina recedatur, & terra maculetur, maledictioque Divina in eam derivetur. Quapropter liberatio hæc in aliis quidem delictis, quibus pœna Jure Naturali ac Divino universali determinata non est, fieri potest, sed non in homicidio.

§. XV.

Nec liberatur reus, quem puella vel etiam mere-
 trix in matrimonium petit. Magnus enim licet sit fa-
 vor matrimonii *l. i. ff. Solut. matr. & in C. inter. ope-*
ra 20. X. de spons. laudetur tanquam opus charitatis & *puella vel*
 ad remissionem peccatorum utile, si quis meretricem à *meretrix*
 turpitudine ad honestatem vita & pudicitiam reducerit *in matri-*
monium pe-
tit.
v. CLAR. Q. 98. n. 6. Favor tamen hic non est tantus, *Rationes in*
 nec opus hoc tam proficuum, ut propterea pœna ho- *contrari-*
 micidii remitti debeat. Sed & exemplo perniciosum fo- *rum.*
 ret talia admittere. Fœmina enim vel meretrix facile *Responsio.*
 subornari posset, aut etiam ultro se offerret, ut pro de-
 linquente intercedat & sic scelera forent impunita, quin
 etiam hac spe ostensa eo promptius & alacrius homines
 in scelera ruerent. Quare nequidem in furto hoc ipsum
 admittit *CARPZOV. Pr. Crim. Q. 88. n. 25.*

§. XVI.

Judæus etiam atque Ethnicus ad Sacra Christiana transiens hac gratia gaudere non debet: quicquid dissentiat CAEVALL. in spec. aur. Comm. opin. contr. comm. Q. 794. per c. 2. in f. de Consecr. Dist. 4. Ubi quicquid ab homine factum dictum cogitatum est per baptismum aboletur, & quasi non factum sit, habetur, cui consentit GLOSSA ad c. 8. de Div. in 6to & FERRAR. Caut. 24. Hac enim sententia admiffa facile Judæus aut Ethnicus pœnam Criminis vitaret ad sacra Christiana transiens & ita occasio delinquendi præberetur: Pœnitens itaque sincere remissionem pœnæ aternæ sibi polliceri potest, sed non temporalis. Rectè proinde TIRAQ. de Pœn. Temp. caus. 25. Judæum homicidam per baptismum non liberari à pœna mortis debita tradit.

§. XVII.

Nec mitigatur pœna transfactio- ne cum heredibus occisi inita. Rationes in contrarium. Neque pœna hæc mitigari potest, si facinorosus cum heredibus occisi transigat, hicque in remissionem pœnæ consentiant, ut vult FARINAC. l. 1. t. 1. Q. 6. n. 18. & P. 4. Consl. 2. n. 1. Utut enim licitum sit unicuique sanguinem suum quocunque modo redimere l. 1. de bon. eor. qui, & proinde super criminibus publicis pœnam sanguinis ingredientibus transigere l. 18. C. de Transact. ut etiam accusator non opus habeat abolitionem accusationis petere, nec in Sctum Turpil. incidat. Cum teste Cicerone Orat. pro Milone omnis honesta ratio sit expediendæ salutis. Tanti tamen non sunt hæ rationes, ut aliquid contra assertionem nostram conferant: Permissum enim est utique parti privatæ in suum præjudicium transigere & injuriam remittere, sed hoc ipso reus a pœna Judicis non est immunis. Læsus enim non

Responsio.

non solum est is, qui occisus est, ejusque heres, sed & Deus & Respublica, pacta vero privatorum non derogant juri publico *L. 38. ff. de Pact. L. 45. §. 1. ff. de R. J.* Accusatore itaque deficiente Judex nihilo minus per modum inquisitionis procedere facinorosumque punire potest & debet. Quapropter transactione cum fratribus & agnatis occisi non obstante Scabini Lipsienses poenam capitalem dixerunt, ut patet ex eorum Responso apud *CARPZOV. Pr. Crim. p. 3. Q. 148. v. 11.*

§. XVIII.

Sed & huic crimini nullo unquam tempore praescribitur. Quamvis enim tempus praescriptionis in criminibus regulariter sit vicennium post delictum commissum *L. 2. & 3. de Requir. vel abs v. CARPZOV. Q. 141. MATTHAEI de Crim. L. 48. t. 19. c. 4. LAVT. Disput. de Crim. praescri. th. 14.* Quia tamen Poena haec non legibus imperata est, nulla meta, nullus praescriptionis terminus ipsi praefigi potest, terra enim per sanguinem hominis occisi est inquinata & maculata *Num. 35. v. 31. seqq.*, omni itaque tempore à sanguine innocenti est purganda.

§. XIX.

Ex praedictis sequitur porro, poena talionis in hoc delicto afficiendos esse omnes, sive plebeji sint, sive in dignitate constituti. Licet enim teste *MARIO apud Sallustium in Jugurtha.* iis, qui deliquerunt, vetus Nobilitas & Majorum facta fortia praesidio sint, & teste *QVINTILIANO L. 6. Inst. Orat. c. 1.* periclitatem commendet dignitas & studia fortia & suscepta in bello cicatrices & nobilitas & merita majorum, de Jure quoque Civili ob

Huic crimini etiam nullo tempore praescribitur. Ratio in contrarium. Responso.

Hac poena affiendi sunt omnes, sive plebeji sint, sive in dignitate constituti. Rationes in contrarium.

Responsio. has causas pœnam mitiorem irrogari communiter velint propter §. 6. J. de Jur. N. G. & C. l. 1. §. 2. ibi obmerita indulgit ff. de Const. Princ. Quia tamen Principes territoria sua ab innocenti sanguine liberare non possunt, quam si homicidas pœna promerita afficiunt, nemini propter dignitatem parcendum erit. Joabus certe erat in magna dignitate constitutus, magnaque ejus in Rempublicam & Regnum Hebræorum erant merita, eade tamen Abneri polluto veniam non concedendam esse censuit David 2. Samuel. 3. v. 27. seqq. utpote qui moriturus præcepit Salomoni Successori in Regno, ut supplicium de eo sumat, quod hic etiam per Benajam fecit 1. Reg. 2. v. 5. & 29. Nequaquam igitur consentire possumus MOLIN. T. 4. de Just. & Jur. Disp. 2. existimanti, Nobilissimum pœna capitali non afficiendum, si interfecerit hominem ignobilem injuste & simplici homicidio. Hac enim sententia repugnat voluntati Divina. Jure enim Naturali omnes homines sunt aequales, neque penes Deum ullus respectus personarum est, utut politica aliqua pro Nobilibus hominibus militet ratio. Ratio certe in hac æternum valitura lege æque in ignobili occiso ac Nobilissimo pugnat, cum plebejus ac infimæ fortis homo æque ac Nobilissimus ad imaginem Dei sit conditus. Dignitas itaque delinquentem a pœna mortis non potest excusare CARPZOV. p. 1. Q. 2. n. 8. eoque respectu textus Juris Civilis si quid officerent, usu fori non observantur v. CARPZOV. Jurispr. For. p. 4. c. 9. d. 7. ubique præjudicium.

§. XX.

*Prenatalio-
nis afficien-
s, qui in*

Hæc pœna etiam manere debet eum, qui injuria laceffitus adversarium ad duellum provocavit, eumque occidit;

occidit, cum hæc provocandi ratio in vindictam privata ^{juris læs-}
 tam omni jure prohibitam incidat, & injuria affe- ^{sus alteri}
 ctus legitimis remediis potius experiri, quam sibi ipsi ^{ad duellum}
 jus dicere debeat. Ideo enim Judiciorum vigor juris ^{provocavit}
 que publici tutela in medio posita est, ut ne quisquam ^{& occidit.}
 sibi ipsi jus sumat & propriam vindictam exerceat *L. 13.*
Quod met. caus. in f. L. 14. C. de Judais. Quæ enim ju-
 dicio ordinario reparari possunt, in iis judicii momen-
 tanei sive belli privati causa nulla est. *BOECLER. ad Grot.*
L. 2. C. 1. pag. mihi 12. In Constitutione certè *Caroli V.*
a. 137. ultimum supplicium diserte statutum est in eos,
 qui inconsulto calore & ira fervore cadem pataverunt.
 Neque obstat, quod periculum fama periculo vitæ aequi- ^{Ratio in}
 paretur *L. 9. pr. de man. vind. Clar. L. V. §. Homicidium contrari-*
u. 26. Præterquam enim quod hæc sententia infirmo ni- ^{um.}
 tatur fundamento. Calumnians certe famam lædere ^{Responsio.}
 non potest, cum in potestate privati non sit alterius
 famæ & existimationi aliquid detrudere, infamia enim
 irrogatur per turpia facta & inhonestæ, & quidem vel
 lege ipsa vel ministerio Judicis.

§. XXI.

Sed & manet eum, qui provocatus verbis licet ^{Hæc pana}
 injuriosis in certamen privati, si tem occidit, ^{etiam ma-}
de Nec. def. c. 11. n. 56. cum omnes illæ rationes, quæ in ^{net eum;}
 provocante obtinent, in provocato quoque locum ha- ^{qui provo-}
 beant, hic enim æquè ac provocans ad viam Juris ad- ^{catus in}
 stringitur, adeoque defensionem allegare non potest. ^{duellu pro-}
 Sciens enim prudensque eum in locum descendit, in ^{vocantem}
 quo vel occidere vel cadere debet. Cum Gladiatori ^{occidit.}
 juxta *GELIVM l. 7. Not. Att. c. 3.* composito ad pugnan-
 dum pugna hæc fors proposita sit aut occidere, si occu-
 paverit,

Male hic paverit, aut occumbere, si cessaverit. Equidem non cum eo qui nescimus Ddres quidem communiter hic dissentire, tra- moderamen dentes mitius cum hoc agendum esse quam cum pro- inculpatæ vocante, quia hic moderamen inculpatæ tutela saltem excessit propter factam à provocante irritationem dolo- ris qui difficulter temperari potest *L. 38. §. 8. ad L. Jul. de adult.* & plenitudinem intellectus iudicii que impedit, adde *CARPZOV. l. Q. 29. n. 75.* Sed non videmus, qua ra- tione provocatus cum eo, qui moderamen inculpatæ tutela excessit, comparari possit, cum provocatus spon- te & libero motu in certamen omni jure prohibutum descendat, hic in insidias incidat; provocatus ultro vim inferat, hic vim atque injuriam arceat; provocatum tempus deliberare jubeat, hunc periculum deliberare non permittat. Urget quidem *CARPZOVIVS Q. 29. n. 77. 78.* quod ignoscendum sit ei, qui se voluit ulcisci provocatus *L. 14. §. 6. de bon. lib.* sed respondetur hoc verum est, si quis legitimo modo se vindicat, uti patet ex exemplo in allegato §. 6. proposito non autem si se ipsum privatim via facti vindicare intendit, adde *FRANTZ. Lib. 2. Res. 23. n. 35.*

Responde-
tur Carp-
zovio.

§. XXII.

Hac pena
etiam tene-
tur mulier
infantem
exponens
ut moria-
tur eventu
secuto.

Rigorosa hac poen^e obli^onis tenetur etiam mater dolo malo infantem in locuⁿ solitarium & a conspectu hominum remotum exponens vel abiciens, ea inten- tione ut ibidem inedia & moriatur, eventu nimirum secuto. Licet enim mater hoc casu infantem sua ma- nu non occidat, causam tamen mortis præbet animo necandi: Morte itaque secuta poena gladii dictanda est, quia parum interest, an occidat quis, an causam mor- tis præbeat. *L. 15. ad L. Corn. de Sic. Ordin. Crim. art. 132.*

ibi:

ibi: Stirbt aber das Kind / so soll man die Mutter nach Gelegenheit des gefährlichen Hinlegens an Leib oder Leben straffen. *Quamvis* CARPZOV. *P. 1. Q. 16.*

n. 8. hoc in casu pœnam parricidii ordinariam recte dictari velit, cum unum idemque sit, infantem manu necare, & in talem locum exponere, ubi fame & inedia perire debet, hancque sententiam suam præjudiciis confirmet. Aliud vero obtinere tradit, si infans non animo occidendi, neque in locum solitarium, sed in locum, quo homines frequenter ambulant, ut in plateam publicam, exponatur, hoc enim casu, si infans præter intentionem contrahentium mortuus fuerit, pœnam saltem fustigationis cum perpetua relegatione dictandam esse vult propter *d. art. 132.* in verb. **Nach Gelegenheit des gefährlichen Hinlegens an Leib oder Leben.** add. *WES. in Parat. ad L. Corn. de Sic. n. 14. CLAR. 5. sent. §. 5. q. 83. n. 7. BERLICH. 4. Concl. 7. n. 32.*

*Quid si in-
fans exposi-
tus sit in
plateam
publicam
non animo
occidendi.*

§. XXIII.

Subjacent etiam huic pœna, qui partum in utero materno perimunt, eum medicamentis abigendo, vel alio modo abortum procurando. Quo casu tamen interest, an foetus fuerit vitalis, an non. Si foetus fuit vitalis, pœna ordinaria gladii, si verò non vitalis fuit, extraordinaria locum habet. *L. 4. de Extr. Crim. L. 8. ad L. Corn. de Sic. L. 39. de Pœn. Ordin. Crim. a. 133. CARPZ. i. Q. 11.* Quando vero partus vitalis sit, de eo non conveniunt Ddres. Alii masculum post diem 30. foemina post diem 40. vitalem fieri volunt, & quidem ex sententia Hippocratis *ANTON. Tessauro. Dec. 12. n. 3.* alii tempus constituunt in masculo diem 40. in foemina diem 90. a die conceptionis *PLINIVS L. 7. Nat. Hist. c. 6.*

*Huic pœna etiam sub-
jacent, qui
partum in
utero peri-
munt vel
abigunt.
modo par-
tus fuerit
vitalis.*

C

MENOCH.

MENOCH. 2. A. J. Q. C. 4. c. 357. n. 3. alii volunt post dimidium uterum gerentium tempus pro animato haberi v. BERLICH. 4. Concl. 8. Nos cum nihil hac de re dispositum in Jure nostro reperimus, totam hanc rem judicio Medicorum relinquendam esse censemus.

§. XXIV.

*Penalatio-
nis etiam
tenetur, qui
percussit a-
liquem gla-
dio vel alio
instrumen-
to, prater
intentionē
vero inter-
fecit.*

Subjacet quoque huic pœna, qui percussit aliquem gladio aut alio instrumento, quo percussus verisimiliter & ut plurimum mori solet, saltem ut vulneret, faciem cicatrice signet, vel aliam injuriam inferat, prater intentionem verò interfecit. Cum operam dans rei illicita teneatur de omni eo, quod prater intentionem sequitur, si nimirum causa ad illum effectum est ordinata, ita ut delicti autor scire potuerit vel debuerit, illum effectum secuturum esse. Percutiens igitur hic, cum sciverit vel scire debuerit certo & destinato modo vulnus præsertim gladio aut alio instrumento ad homicidium perpetrandum apto dari non posse, pœnæ ordinariæ subjiciendus est. arg. L. 38. §. 5. ff. de pœn. c. f. de homicid. in 6. L. 5. ff. ad L. Corn. de Sic. Ord. Crim. a. 148. v. CARPZOV. 1. Q. 1. n. 15. seqq. BRUNNEM. ad L. 6. C. Ad L. Jul. de Vi pub. v. tamen, CARPZOV. 1. Q. 3. ibique passim.

§. XXV.

*Tenetur et-
iam, qui a-
cidere pro a-
lio occidit.*

Hac quoque pœna afficiendus est, qui volens occidere Cajum Sempronium occidit, quicquid reclamatione met CLARVS tit. 3. §. Homicidium. n. 26. MENOCH. A. J. Q. C. 234. DAMHOVDER. Pr. Crim. cap. 85. n. 7. hunc homicidium culpofum saltem committere existimantes Arg. L. 3. §. f. l. 4. de Injur. L. 11. §. 2. de pœn. L. 5. §. ad L. Jul. Maj. Cum enim 1. dolus atque propositum occidendi

deñdi in eo fuerit, 2. caedes revera secuta fuerit; Tam-
 etfi non is, quem destinaverat occidens, occisus sit, ad
 homicidas potius dolosos hic referendus erit. *Arg. L. 18.*
§. 3. de Injur. L. 45. §. 4. Ad L. Aquil. L. 15. §. 7. C ad L.
Corn. de Sic. MATTHAEI de Crim. Lib. 48. t. 5. n. 12.
HARPRECHT. ad §. 5. de pub. Judic. n. 212. seqq. v. BERLICH.
4. c. 10. ubi ampliaciones plures & limitationes habet.

§. XXVI.

In hanc classẽ referri etiam meretur, qui homi-
 cidium alicui mandavit, cum nihil intersit, utrum ipse
 quid faciat, an jubeat, & curet, ut fiat *L. 11. pr. l. 15. §.*
8. l. 17. §. 7. de Injur., qui enim delictum mandat
 est caput, mandatarius vero est instrumentum mandan-
 tis. Patrato vero scelere mandans dolose causa proxima
 mortis fuit, quod perinde est, ac si ipse occiderit
L. 15. §. 1. ff. ad L. Corn. de Sic. l. 11. §. 3. ff. de Injur. l. 5.
C. de Accus. l. 169. de R. J. Absolon certe occidisse fra-
 trem Ammonem dicitur, cum tamen famulis saltem
 occidendum objecerit *2. Sam. 13. v. 28. seqq.* non aliam
 ob rationem, quam quod ipse necare videatur, qui ne-
 candum alteri commisit. Neque referre volunt, utrum
 mandatarius etiam absque mandato facinus hoc pepe-
 traturus fuisset an non, *CARPZOV. 1. Q. 4. n. 27.* plane si
 mandans certo scivit aut credit, mandatarium etiam
 sine mandato omnino occisurum esse, illum a pœna or-
 dinaria homicidii liberari volunt communiter *v. CARP-*
ZOV. d. l. n. 29.

*Mandans
 homicidii
 etiam huc
 pœna tene-
 tur.*

§. XXVII.

Idem obtinet, si mandans vulnerare saltem jusse-
 rit, mandatarius vero occiderit, cum enim vulnera non
 possint dari ad mensuram, in potestate mandatarii non
 fuit,

*Mandans
 vulnerare
 tenetur, si
 mandatari-
 us occidit.*

fuit, fines mandati custodire, mandatarius enim statum non habet in manibus, qua vulnera & ictus temperare possit, ne fiant lethalia. Ad hoc autem ut poena homicidii ordinaria irrogetur, non requiritur animus occidendi, sed sufficit causam mortis dolose praebere *l. 15. ff. ad L. Corn. de Sic.*, quod facit is, qui aliquem vul-

Limitatio. nerari mandat, *CARPZOV. d. Q. 4. n. 22.* Equidem si sufficit saltem percutere aliquem baculo levi vel manu, ex quo verisimiliter & regulariter mors sequi non solet, mandans non tenetur poena ordinaria, si mandatarius ense vel alio instrumento lethifero occidit, quia in potestate mandatarii fuit non excedere fines, quod tamen praeter voluntatem mandantis fecit. *CLAR. Quæst. 89. n. 5. BACHOV. ad Tr. v. 1. D. 27. th. 3. L. G.*

§. XXVIII.

Et Mandatarius.
Limitatio.

Sed & huic poena subjacet mandatarius, cum rem turpem & illicitam in se receperit adeoque propter mandatum non excusetur. *CARPZOV. d. Q. 4. n. 6.* Nisi forte parere necessum habuerit. Tunc enim propter parandi necessitatem mitiori quam ordinaria poena afficiendus erit. *l. 20. ff. de O. & A. l. 2. C. de Sep. viol. MATTHAEI de Crim. in Proleg. c. 1. n. 13. adde FARINAC. Q. 97. c. 8. & 9. v. tamen CARPZOV. p. 1. Q. 4. n. 7. & 8.*

§. XXIX.

Plures, qui conveniunt de homicidio, tenentur sive plura vulnera fuerint lethalia, sive

Ubi plures conspiratione facta convenerunt, de homicidio committendo, sibi quoque mutuum auxilium praestiterunt, singuli quoque de homicidio tenentur, & quidem indistinctè, sive plura fuerint vulnera lethalia, sive non, sive appareat omnes vulnerasse, sive non. *Ordin. Crim. a. 148.* ibi: *So etliche Personen/* cum illi, qui non occiderunt, animum tamen occidendi habuerint

rint & reliquis auxiliium praestiterint, adeoque omnes in eadem causa fuerint *l. 3. pr. ff. ad L. Jul. de Vi pub. l. 2. §. 12. l. 4. §. 4. de Vi bon. rapt.*, ut tamen manifestum sit, omnes fuisse conscios hujus homicidii committendi, si enim de eo non manifesto constat, gravati super qualitate animi deliberati torquendi sunt, & qui fatentur poena ordinaria afficiendi, qui non fatentur, pro ratione circumstantiarum vel extra ordinem puniendi vel absolvendi sint. *CLAR. Lib. V. §. Homicidium n. 37. BERLICH. 4. Concl. 11. n. 49. seqq.*

§. XXX.

Ubi homicidium ex improvise & in rixa ortum est, casus diversi separandi sunt. Si enim i. unicum vulnus lethale, ex quo vulneratus mortuus, illatum est, & liquido constat, quis hoc vulnus infixit, hic solus poena ordinaria tenetur *l. 11. §. 2. ad L. Aquil. Ord. Crim. a. 148.*, ubi non constat de eo, ii. qui maxime gravati sunt, tortura subjiciendi *OLDECK. Obs. Crim. L. 4. O. 17. in f. v. CARPZOV. p. 1. Q. 25. n. 38.* & siquidem nihil fatentur, omnes actione L. Aquiliae tenentur, *l. 11. §. 2. ad L. Aquil.* & poena extraordinaria afficiendi, pecuniaria nimirum carcere vel relegatione *Ordin. Crim. a. 148. post med. ibi: Auch so einer in einem Aufruhr oder Schlagen. CARPZOV. 1. Q. 25. n. 3. seqq.* Melius enim est nocentem absolvere, quam innocentem condemnare *l. 5. ff. de Poen.* Certum autem est, hic plures esse innocentes. Si 2. plures alicui vulnera infixere, vulneraque omnia fuerunt lethalia, non vero constat cujus ictu perierit, omnes de occiso tenentur, *l. 11. §. 2. ad L. Aquil. Ordin. Crim. a. 148. post princ. vers. Wäre aber der Entleibre durch mehr dann einen / quamvis plurimi*

C 3

hic

hic dissentiant, existimantes primum saltem, qui vulnus lethale infixit, teneri, cum qui postea vulneraverunt, non hominem sed cadaver vulneraverint. MENOCH. *cas. 362. n. 18.* FARIN. *p. 3. tit. de pæn. temp. Q. 96. n. 31.* Si 3. unum vel plura vulnera fuerunt lethalia, aliqua non, illi modo, qui vulnera lethalia intulerunt, de occiso tenentur, reliqui vero coercentur extra ordinem *Ord. Crim. d. art. 148.* BERLICH. *4. Concl. 11. n. 33. 34.* CARPZOV. *Q. 25. n. 24. seqq.* Si 4. omnia vulnera non fuerunt per se lethalia simul tamen juncta mortem attulerunt, omnes actione Leg. Aq. tenentur, & pœna extraordinaria afficiendi sunt, cum nemo suo facto occidisse dici possit. *Arg. l. 11. §. 2. ad L. Aquil. CARPZ. d. l. n. 41. seqq.* MENOCH. *A. J. Q. cas. 362. n. 15. & 16.* FARIN. *d. Q. 96. n. 35. & 40.* BERLICH. *4. concl. 11.*

SECTIO II.

In qua respondetur ad argumenta quædam, quod pœna talionis in homicidio doloso non sit Juris Naturalis ac Divini Positivi Moralis sive Universalis, quodque proinde Princeps circa eam dispensare vel eam mutare possit.

§. I.

Dubia quorundam, quod pœna talionis in homicidio doloso neque jure naturali, neque

Antequam ulterius progrediamur, removenda quædam hoc loco erunt dubia, quæ eo tendunt, quod neque Jure naturali, neque Jure Divino positivo morali sive universali præcepta sit, quodque adeo Summis Imperantibus facultas circa

circa hanc pœnam dispensandi vel etiam eam in aliam
 commutandi competat. Cum & ipsorum Imperantium
 interfit legitimos terminos hic custodiri, ne amplio-
 rem sibi debita potestatem arrogando conscientias suas gra-
 vent.

§. II.

Opponunt 1. Jure Naturali nullam pœnam de-
 terminatam esse, sed omnem pœnam ex jure positivo
 venire. Licet enim in genere Jus Naturale dicat de-
 linquentes esse puniendos, modum tamen pœnæ non
 determinare ullo in delicto, sed determinationem relin-
 quere arbitrio Principis. Verum enim vero hæc gra-
 tis opponuntur. Jura enim Naturalia præcipiunt pœnas
 debere esse proportionatas delicto, maxime in homi-
 cidio dolofo, cum totius humani generis interfit seve-
 ritate pœnæ pacem atque tranquillitatem publicam, quæ
 delicto hoc maxime turbatur, custodiri, ut alii dediscant
 adversus proximum suum tam enormiter peccare, cum
 autem proportio deficiat, si pro vita hominis dolo-
 se occisi levior pœna quam talionis dicatur, nulla-
 que alia, quam hac pœna securitati publicæ prospici pos-
 sit, sequitur eam Jure Naturali præceptam esse.

§. III.

Regerunt 2. præceptum Juris Naturalis de puni-
 endis delinquentibus in genere non tollere jus aggrati-
 andi, ergo præceptum Juris Naturæ de puniendo capi-
 taliter homicida, si quod foret, non tollere jus aggrati-
 andi homicidam in specie. Sed respondemus, cum
 Jus Naturæ Deum Autorem habeat, Principibus nullam
 dispensandi potestatem contra illud competere. Dis-
 pensans enim vel ipse legem tulisse, vel eo non inferior
 esse

*Divina
 morali præ-
 cepta sit,
 proponun-
 tur. Quare
 ad hæc du-
 bia respon-
 deatur.*

*Dubium pri-
 mum, Quod
 Jure Nat.
 nulla pœna
 sit determi-
 nata, sed o-
 mnis pœna
 sit ex Jure
 positivo.
 Responsio.*

*Dubium se-
 cundum;
 Quod præ-
 ceptum Ju-
 ris Nat. de
 puniendis
 delinquen-
 tibus non
 tollat jus
 aggrati-
 andi.
 Responsio.*

esse debet. Quia autem hoc ipsum de Principibus respectu Dei dici nequit, utpote cujus intuitu omnes subiecti sunt, illis, licet maxima alias in Republica sua potestate polleant, hæc dispensandi licentia non competit.

§. IV.

*Dubium
veritū, Di-
ctum Genes.
9. v. 6. non
contineret
præceptum,
sed indica-
re, quid oc-
culto Dei
iudicio fieri
soleat.
Responsio.*

Regerunt 3. dictum *Gen. 9. v. 6.*, qui sanguinem hominis fudit, ipsius sanguis fundetur per homines, continere tempus futurum & intelligi posse de eo, quod occulto Dei iudicio communiter fieri solet, ut, etiamsi homicidæ pœnam humanam effugiant, eorum tamen sanguis iterum per alios homines fundi debeat. Respondeamus: (a) Propositionem d. l. esse generalem; Qui effuderit sanguinem hominis, & rationem esse generalem, quoniam Deus juxta imaginem suam condidit hominem. Huic autem vivæ Dei in homine imagini cum nihil æquiparari possit, evidens ex hoc loco esse, nullam aliam pœnam æquivalentem pro vita hominis dari posse præter vitam humanam; (b) per futurum etiam Imperativum apud Ebræos exprimi notorium esse, & hoc patere ex infinitis locis Sacræ Script. præsertim Decalogo; (c) hoc dictum denotare præceptum universale, quod homicidæ capitaliter puniendi sint, ex eo evidens esse, quod Summus Lator optimus verborum suorum interpres hunc sensum postea in sacris literis declaraverit, dum toties quoties Judicibus præcepit, ut homicidas dolosos capitaliter puniant, addita tatione, quæ non Judicam solum Remp., sed omnes concernit, quod terra per hoc delictum sit inquinata, adde SELDEN. *de Jur. Nat. & Gent. juxta discipl. Ebræor. L. 4. c. 1. pag. m. 475. & 476.* Ubi docet etiam ipsos Magistros Ebræorum verba fun-

ba fundetur per homines, de iudicio forensi sive pœna, quæ homicidis in foro Civili dictari debeat, explicare.

§. V.

Instant 4. reliqua præcepta Veteris Testamenti esse Leges Israelitico populo latas, adeoque pro Lege Divina Morali sive Universali non posse haberi. Sed reperimus, reliqua præcepta Veteris Testamenti repetere primum præceptum universale Noachidis datum, annexa dispositione universali, quod malum debeat tolli de terra, quæ inquinata est, quæ dispositio cum universalis sit, ad terram Judæorum solum applicari nequit.

Dubium quartum; Reliqua præcepta Veteris Testamenti non esse leges Morales. Responsio.

§. VI.

Opponunt 5. dicta Novi Testamenti, præcipuis in Apocalypsi, non agere de Officio Imperantium, sed continere prædictionem futurorum malorum, quæ homicidas dolosos manere debeant; Respondemus; Hæc dicta simpliciter repetere primum præceptum de homicida capitaliter puniendo & præcepta postea secuta, adeoque non continere solum prædictionem futurorum malorum, sed respicere maxime officium Imperantium.

Dubium quintum; Dicta Novi Fœderis continere saltem prædictionem futurorum malorum. Responsio.

§. VII.

Denique 6. opponunt exempla ex historia sacra atque profana non deesse in homicidio doloso Principes dispensasse, vel etiam aliam pœnam statuissè, prout patet ex exemplo Davidis, qui fratricidam Absolonem ad intercessionem foeminae Thecoensis aggratiavit, quemadmodum etiam in Concilio Toletano s. Canon. 8. & Aurel. 4. C. 16. hæc potestas aggratiandi Principibus fuit asserta. Respondemus, 1. non exemplis, sed regulis iudicandum esse adeoque exemplum Absolonis nihil probare. 2. Absolonem paulo post fato infelici periissè, adeoque satis apparere, quod Absolon, quamvis tanquam Regis filius pœnam

Dubium sextum; Ex historia sacra & profana desumptum. Responsio.

D

nam

nam humanam evitaverit, poenam tamen Divinam effugere non potuerit. Quantum ad d. Concilia verò attinet, ea nihil probare, utpote quæ de imprudenti homicidio loquuntur, in quo utriusque secundum regulas justæ interpretationis etiam de Jure Divino poena ordinaria mitiganda est.

SECTIO III.

Casus aliquot homicidii, in quibus poena talionis locum non habet, proponens.

§. I.

Transitus ad casus aliquot, in quibus poena talionis in homicidio locum non habet.

HActenus probabimus poenam talionis in homicidio in Jure Naturali atque Divino morali sive positivo universali fundatam esse, superest, ut recenseamus casus, in quibus hæc poena locum non habet, sed saltem aliquot, cum materia hæc, proh dolor! inexhaustæ amplitudinis sit, ut tota paucis pagellis includi nequeat. Sistemus autem primum personas, quibus hæc gratia in specie concessa, deinde alias quoque causas exhibebimus, propter quas hæc poena cessat.

Infantes & infantie proximi poena talionis sunt immunes.

§. II. Inter personas autem, quæ in specie à poena talionis immunes, sunt propter ætatem infantes, sive qui minores 7. annis, sunt *l. 14. de Spons. l. 1. §. 2. de adm. tut. l. 18. C. de Jur. del. & infantie proximi v. VINN. ad §. 9. J. d. de Inut. Stip. GARPZOV. 3. Q. 143. n. 32. seqq.* cum illi vix culpæ nedum doli sint capaces, quicquid enim agunt, ignorare dicuntur *§. 9. l. de Inut. Stip. l. 12. ad L. Corn. de Sic.*, ubi autem dolus abest, neque delictum est, neque poena delicti locum habere potest. *L. 1. C. ad L. Corn. de Sic. l. 53. pr. ff. de furt. Pubertati vero proximi, cum doli capaces sint §. pen. l. de furt. l. 23. ff. eod. l. 3. §. 1. de Injur. l. 4. §. 26. de dol. & met. exc.* obligantur ex delicto

delicto l. 7. C. de pœn. ut tamen propter infirmius judi-
cium pœna non ordinaria sed extraordinaria modo affi-
ciendi sint. CARPZOV. p. 3. Q. 145. n. 21. seqq. Mino-
res vero quales etiam fœminæ in delictis anno 14. completo
habentur, pœna ordinaria tenentur l. 1. C. si adv. del. l. 9.
§. 2. ibi placet in delictis non subveniri minoribus ff. de
Minor. Ordin. Crim. a. 164. CARPZOV. 3. Q. 143. n. 26.
seqq. & n. 59. seqq.

§. III. Ob ætatem ingravescentem ab ea eximunt Senes, de quibus *Plautus in Mercatore*:

Senex quum extemplo est, nam non sentit, nec sapit, Ajunt solere eum repuerascere.

*Senes ob so-
lam ætatem
ab hac pœ-
na non exi-
muntur.*

Monente enim Catone:

*Cum sapias animo noli irridere senectam,
Nam quicumque senex sensu puerilis in illo est.*

Ut non inepte dixerit ACCVRSIVS Senes habere sensum
puerilem, in *L. Senectus C. de Donat.* Obindeque con-
cludit TIRAQ. de pœn. temper. c. 8. Cum juniores mitius
sint puniendi ob id potissimum, quod non habeant per-
fectum consilium atque judicium, consequenter quoque
seniores, qui quantum ad eam rem attinet, in pari sunt
causa, utpote qui bonam partem consilii mentisque ami-
serunt, mitius clementiusque plecentur. Et huc
collimare etiam videntur leges, in l. 3. §. 7. de *Sc. Silan.*
enim dicitur, ignoscendum esse his, qui ætate defecti sunt,
idem innuit l. 22. de *term. mot. l. 6. pr. ad L. Jul. pecul.*
Nihilo minus tamen, quia senes regulariter perspicaces ac
sapientes, adeoque doli æque ac juniores capaces sunt,
eos ob solam ætatem ab hac pœna non eximi censemus
cum CARPZOV. 3. Q. 144.

§. IV. Non vero subjacent huic pœnæ Furiosi ac mente capti, cum durante illo statu omni intellectu ca-
teant l. 14. pr. de *Off. Præs.* nullaque eorum sit voluntas non subja-
cent. l. 5.

*Furiosi &
mente capti
huic pœnæ
non subja-
cent.*

l. 5. l. 40. ff. de R. J. sed & ipsos fati infelicitas satis excuset, utpote qui furore suo satis sunt puniti d. l. 14. l. 12. ff. ad L. Corn. de Sic. c. indicas, 3. Q. 3. Capit. aliquis C. illa 15. Q. 1. Clem. 1. de Homicid., Æque enim æstimandum damnum, quod furiosus dedit, ac si quadrupes fecerit aut si tegula ceciderit l. 5. §. 2. ad L. Aquil. etiamsi sua culpa in furorem inciderint. TIRAQ. c. 2. n. 5. quo casu tamen ipsos, si ad sanam mentem venerint, leviori pœna afficiendos esse vult TIRAQ. d. l. n. 8., & hoc eo usque extendunt, ut si sana mente facinus perpetravit, postea vero furore correptus est, pœnæ subjiçendus non sit, cum furore ipso satis sit punitus l. 14. ff. de Off. Pras. & furiosus absentis loco sit per omnia & in omnibus l. 2. §. 3. ff. de Jur. Codic. ac pro mortuo habeatur MATTHÆI de Crim. Proleg. c. 2. n. 7. plane si sana mente delictum hoc commisit, furor vero superveniens cessavit, pœna ordinaria locum habebit CARPZOV. 3. Q. 145. Melancholici autem extra ordinem puniuntur CARPZOV. d. l. n. 53.

Nec dormientes.

§. V. Neque subjacent, qui dormientes hoc delictum commiserunt, cum dormientes furiosis æquiparentur l. 1. §. 3. de acq. poss. Clem. un. de Homic. functionibus enim animæ quiescentibus rationis minime compotes sint. Quin imo somnus imago mortis esse creditur. Hinc OVIDIUS l. 2. Amor. Eleg. 9.

Sente, quid est somnus, gelide nisi mortis imago.

Longa quiescenti tempora fata dabunt.

Sed & mors magnus dicitur somnus. CATVLLVS ad Lesbiam Epigr. 5.

Soles occidere & redire possunt;

Nobis cum semel occidit brevis lux.

Nox est perpetua una dormienda.

Cum

Cum vero mortui delinquere nequeant, idem quoque de dormientibus asserendum. Nisi in culpa fuerint dormientes, fortè quod sciverint, se eo vitio laborare, quod dormientiæ surgant, aliosque invadant, vigilantes vero diligentiam non adhibuerint, ut huic rei obviam iretur, vel aluerint inimicitias, quibus instigantibus surrexerint adversariumque occiderint. Tunc enim propter culpam poena extraordinaria afficiendi forent. TIRA *Q. d. l. c. 5.*
 MATTHÆI *de Crim. Proleg. c. 2. n. 13.*

§. VI. De ebriis non conveniunt inter se Ddres *Aut ebrii?*
 SENECA certe *Epist. ad Lucill. 83.* dicit, nihil aliud esse ebrietatem, quam voluntariam insaniam, e contrario QUINTILIANVS *Orat. Inst. l. 7. c. 1.* tradit, ebrietatem in qualitate crimen elevare, & *l. 5. c. 1.* Accedunt, inquit, aliquando fortuna, ebrietas, ignorantia, quæ ad veniam valet. APULEIUS certe Madaurensis *libro Metamorphoseos 3.* seise ab homicidio, cuius accusabatur, purgare contendit, quoniam potulentus ipse fuerit. Nobis placet distinctio inter ebrium & ebriosum; quam distinctionem etiam supereditat CIC. *4. Quæst. Tuscul.* inquit, inter ebrietatem & ebriositatem id interessè, ut aliud est amatorem esse, & aliud amantem, & SENECA *d. Epistola 83.*, plurimum, dicens, concedes interessè inter ebrium & ebriosum. Potest &, qui ebrius est, tunc primum esse. Nec habere hoc vitium: & qui ebriosus est, sæpe extra ebrietatem esse. Et ebrius duobus modis dicitur, altero cum aliquis vino gravis est & impos sui, altero, si solet ebrius fieri, & hinc obnoxius vitio est. Ebrius poena ordinaria non afficiendus est, cum non ex proposito sed impetu delinquat *l. 11. §. 2. de Pæn. l. 6. §. 7. ff. de re milit.*, quare etiam ebrietas dicitur privatio intellectus, per quam obli-

vio sui generatur, ideoque ebrii passim in jure ignorantibus comparantur, & infantibus ac impuberibus. Sed & ebrius mortuo comparatur, in quo omnis cessat voluntas & dolus, sine quo delictum non committitur. Modo i. ebrietas fuerit immodica, ut quasi mentis exiliunt induxerit, levis enim nec delictum nec poenam minuit TIRAQ. *Caus. 6. 2.* ebrius non antea propositum occidendi fuerit, illudque ebrius factus in effectum deduxerit, Tunc enim, non obstante exceptione ebrietatis, capitalis poena locum habet, CARPZOV. *Q. 146. n. 36. seqq.* adde BRVNNEM, *ad l. 6. §. 7. de re milit.* Ebriosus vero, qui prava potandi consuetudine delectatur, poena ordinaria afficiendus est MATTHÆI *de Crim. Prol. C. 2.*

Quid in homicidio attemptato.

§. VII. Restat, ut alias quoque causas, propter quas poena talionis cessat, examinemus. Et quidem poena talionis locum non habet in homicidio attemptato, quamvis diversum dispositum sit in Jure Civili, si enim quis cum telo saltem hominis occidendi gratia fuerit, vel conatus ad actum proximum pervenerit, poena ordinaria locum habet §. 5. *l. de Publ. Jud. l. 7. C. ad L. Corn. de Sicar.* Consilium enim cujusque non factum puniendum est, ut ait PAVL. *l. 5. Sent. 23. §. 2.* & in malitiis voluntas non exitus spectatur, ut Calistratus ex Rescripto D. Hadriani dicit. Sed huic dispositioni Juris Civili generali consuetudine derogatum esse testantur Ddres apud CARPZOVIVM *p. 1. Q. 2. n. 54.*, ut vulnerans, etiam cum animo occidendi poenam non ordinariam, sed extraordinariam sustinere debeat.

A poena ordinaria liberatur reus, si vulnus non lethale non fuit.

§. VIII. A poena ordinaria quoque liberatur reus, si vulnus non fuit lethale, sed vulneratus ex malo regimine, vel alia causa, febri nimirum aut infirmitate, vel alio sympto-

Symptomate perit; tunc enim vulnerans non de occiso, sed vulnerato modo tenetur, l. 30. §. f. ff. ad L. Aquil. Ord. Crim. a. 147. pr. & a. 148. versu: **Wäre aber.** AYRER. de Homicid. p. 2. n. 8. SEBASTIAN. GVAZZ. ad Defens. Reor. Def. 4. c. 12. n. 1. vulnerans igitur pro ratione circumstantialium non poena ordinaria, sed extraordinaria, fustigatione, relegatione, aut alia affici debet. CARPZOV. 1. Q. 26. n. 13. Utrum autem vulnus lethale fuerit, an non, censura Medicorum & Chyrurgorum tanquam peritorum in arte relinquendum est. Ubi vero Medici vel Chyrurgi inter se dissentiant, utrum vulnus sit lethale, an non, poena extraordinaria quoque dictanda est, cum in criminalibus probationes luce meridiana clariores requirantur l. f. C. de Probat. Satius quoque sit nocentem absolvere, quam innocentem condemnare. CARPZOV. d. l. v. tamen FELTMANN. de Cadav. Insp. c. 49.

Quid si Medici & Chyrurgi invicem super hoc dissentiant.

§. IX. Sed & liberatur a poena ordinaria, si inspectio cadaveris vel plane non, vel non legitime facta fuit. Sed & liberatur, si inspectio cadaveris vel non legitime facta est. Cum si plane non facta est, de lethalitate vulneris adeoque corpore delicti non constat. Si vero legitime facta non est, facillime fraus ac falsitas committi poterit. CARPZOV. 1. Q. 26. n. 22. seqq. Ut autem inspectio legitime fiat; requiritur 1. eam a Iudice, qui de Crimine & eade cognoscit, & Scabinis minimum duobus & Aduario fieri Ord. Crim. a. 149. in verb. **Soll der Richter sampt zweyen Schöffen/dem Gerichtsreiber. Medicis itaque atque Chirurgis solum hac res committi non potest. PRUCKM. Conf. 22. n. 169. 2. adhiberi unum vel (si plures eo in loco haberi possunt) plures Medicos vel Chirurgos juratos Ordin. Crim. d. l. verbis: Und einem oder mehr Wund-Ärzten (so man die haben und solches**

non legitime facta est. Quomodo legitime fiat inspectio.

solches geschehen kan) die dann zuvor beeyndigt werden sollen. Ut tamen si Medici atque Chyrurgi initio muneris sui juraverint, non compellantur speciale jusjurandum præstare. GAIL. 2. o. 111. n. 13. seqq. v. tamen FELTMAN. de Cadav. insp. c. 50. 3. Medicos vel Chyrurgos vulnera & cicatrices secare, eaque una cum aliis Symptomatibus, quotquot accesserunt, cum Judice ac Scabinis accurate considerare. Ord. Crim. d. l. 4. Hæc omnia ut & singula Medicorum & Chyrurgorum dicta ad acta referri. OLDEKOP. Obs. Crim. l. 4. O. 47. n. 5. Ut tamen postea quoque Medici atque Chyrurgi separatim adhuc visum repertum, utrum vulnus lethale fuerit, an non, conficere debeant, & quidem additis rationibus & causis, cum perito in arte fides non habeatur, nisi enuntiati sui causas reddiderit FELTMAN, de Cadav. Inspic. c. 56. n. 5.

Pœna talionis locum non habet in homicidio culposo.

§. X. Pœna talionis etiam locum non habet in homicidio culposo, puta si quis operam dederit rei illicitæ, vel si quis in re licita quidem versatus fuerit, sed non adhibuerit omnem diligentiam c. Presbyterum c. continebatur X. de homicid. l. 9. §. f. l. 31. l. 52. §. f. ff. ad L. Aquil. Ord. Crim. a. 146. pr. Deus enim, tanquam optimus legis suæ interpres, pœnam hanc homicidis dolosis modo dicitur. Exodi 21. v. 12. & 13. expresse dicitur, qui percussit hominem, NB. volens occidere, & mortuus fuerit, moriatur. v. Num. 35. v. 10, 11. seqq. Deut. 19. v. 4, 5, 6. Jos. 20. v. 1, 2, 3. Idem quoque innuunt Jura Civilia l. 1. §. 3. l. 4. §. 1. l. 7. ad L. Corn. de Sic. l. 8. C. ad L. Jul. de Adult. In maleficiis enim culpa lata dolo non æquiparatur, præsertim ad imponendam pœnam l. 23. §. 3. ff. de Edil. Ed. Idem quoque tradit Nemesis Carolina art. 146. Ibi: Der Thäter seiner wird gnug entschuldiget / aber dennoch

dennoch ist mehr Barmherzigkeit bey solcher Entleibung / die ungefährlich aus Geilheit oder Unvorsichtigkeit / doch wider des Thäters Willen geschehen / zu haben / dann was arglistig und mit Willen geschieht. Animus liquidem & propositum distinguunt delicta, præter voluntatem autem hic aliquis interficitur. Neque obstat, quod tamen talis homicida causam mortis præbeat, nihil vero interfit, an quis occidat, an causam mortis præbeat. *l. 15. ad L. Corn. de Sic.* Cum enim dolose hoc non faciat, neque ex actu hoc immediate & necessario mors sequatur, sed per accidens, ea autem quæ per accidens eveniunt, ex opere aliquo non imputentur agenti ad malitiam, pœna ordinaria locum habere non potest, sed potius extraordinaria, pro arbitrio Judicis MENOCH. *A. J. Q. l. 2. c. 324. CARPZOV. 1. Q. 27. n. 28.*

§. XI. Multo minus locum habet in homicidio casuali, si sine dolo vel culpa vita alicui adimitur. FARINAC. *Multo minus in casu- ali.* *p. 5. Q. 126. n. 5.* Casus enim hic non tam homicidium, quam dolendum infortunium est, v. *§. 4. & 5. J. de L. Aquil. l. 31. ff. eod. c. 23. de Homicid. CARPZOV. Q. 27.* Quod disertis verbis exprimit *Ord. Crim. a. 146. pr. verbis:* So einer ein ziemlich unverbotten Werck an einem Ende oder Orth / da solch zu üben ziemlich ist / thut / und dadurch von ungeschickter gang ungefährlicher Weiß wider des Thäters Willen jemand entleibet / derselbe wird in viel Wege / die nicht möglich zu nennen sind / entschuldiget. Quibus verbis homicidium casuale definitur, 1. quod commisit is, qui operam dat rei licitæ & non prohibitæ, ein ziemlich unverbotten Werck / 2. id facit debito loco ac tempore, i. e. tempore ac loco destinato, interdum enim actus, qui per se prohibitus non est,

E

vitium

vitium contrahit, quod iusto tempore ac debito loco non exerceatur. 3. Si nulla in agendo culpa commissa est, h. c. si omnis diligentia adhibita est. *CLASSEN. ad d. art. 146.*

Neque in homicidio necessario.

§. XII. Neque locum habet in homicidio necessario, quod ad sui defensionem fit, vim enim vi repellere, etiam cum internectione alterius, omni jure permissum est *l. 3. ff. de J. & J. l. 45. §. fin. ad L. Aquil. l. 1. §. 27. de vi & vi arm.* cum enim naturalis ratio & amor tenerrimus quemque sibi commendat, nemo tenetur malum, quod alter sibi intentat, pari, sed potius quilibet se adversus omnem vim injustam defendere potest, *GROT. de J. B. & P. l. 2. c. 1. §. 3.* sed & aggressor sibi imputare debet, quod alterum ad necessariam defensionem adegerit, adde *PVF. de J. N. & G. l. 2. c. 5. §. 1. & l. 3. c. 1. §. 7. WISSENB. p. 2. Diss. 35. §. 17.* ut adeo hic potius a se ipso, quam ab insultato interfectus videatur *CARPZOV. i. Q. 28. n. 2.* Optime Cicero pro Milone; Jam si tempus est ullum jure hominis necandi, quæ multa sunt, certe illud est non modo justum, verum etiam necessarium, cum vis illata vi defenditur. Quod eo usque extendunt multi, ut defensionem hanc intermittens non minus peccet, ac si sibi ipsi manus intulerit. *ZOANETT. de Nec. def. p. 1. n. 3. seqq. OBRECHT. de Nec. def. c. 1. n. 23. v. PVF. de J. N. & G. l. 2. c. 5. §. 2.* Quare etiam hanc defensionem nec statuto nec a Principe tolli posse volunt *FORSTER. de Jurisd. Rom. p. 2. n. 9. GVICCIARD. l. 10. Hist. CARPZOV. Pr. Crim. p. 1. Q. 28. n. 7.*

Quando moderamen inculpatæ tutelæ observatum.

§. XIII. Hæc autem defensio, ut sit legitima, moderamen inculpatæ tutelæ debet esse observatum. Hoc autem observatum censetur, 1. si periculum est præsens, ut armis lethalibus quis aggressus sit; Ut tamen, si insultator arma arripuerit, & quidem ita, ut appareat, eum animo

animo occidendi hoc facere, alter primum ictum expectare non debeat, sed facinus occupare possit, cum melius sit in tempore occurrere, quam post exitum vindicare. *l. 1. C. Quando lic. unic. GROTI. 2. c. 1. §. 1. 2.* Si defensio in continenti fit, ubi enim intervallum intercessit, non est defensio, sed offensio: Interposita enim mora vis illata cessat, & in vita civili copia Judicis haberi & per eum defensio fieri potest. 3. Si defensio offensioni responderet, h. e. si nihil aliud intenditur, quam depulsio periculi, siquidem enim defensio sine cæde peragi potest, puta quod quis tuto & sine periculo fugere possit, vel ipse invasor in fugam sit redactus, ad eandem non debet extendi.

§. XIV. Favor hic etiam extenditur ad eum, qui *Hoc extenditur ad eum, qui alium defendit.* alium defendit, sive persona, quæ defenditur sit, necessaria, cui naturali cognatione arctiori vel sanguinis aut affinitatis vinculo præ reliquis adstrictus est *l. 2. §. f. Quod met. defendit.* *caus. l. 1. §. item Divus Ad L. Corn. de Sic. l. 1. §. f. l. 2. seqq. de lib. caus.* Sive persona plane sit extranea, cum enim leges nobis permittant, res atque negotia aliorum tueri *l. 1. ff. de Neg. gest.* aliisque pro tutela bonorum opem ferre. *l. 3. §. 9. ff. de Vi & vi arm.* multo magis defensionem pro illorum personis & vita subire licebit *l. sancimus C. de SS. tales.* Clarius hoc exprimit Jus Canonicum in C. enim non inferenda 23. q. 3. dicitur. Qui non repellit a socio injuriam, si potest, tam est in vitio, quam ille, qui facit, adde c. *Dilecto 6. verbis & quidem cum liceat cuilibet vicino vel proximo & c. de sent. excommun. in 6.* Clarissime vero in *sancione Carol. a. 150. verbis: So einer zu Rettung eines andern Leib/ Leben oder Gut jemand schläget.* *GRÆVEVS ad Gail. 2. O. 110. n. 30. HARPRECH. tr. Crim. de Publ. Jud. §. Item lex Cornelia n. 125. seqq.* Apud Ebraos

bræos certe, tradente SELDENO *l. 4. c. 3. de Jur. Nat. & Gent.* tantus comitabatur favor defensionem corporis, ut non solum is, qui invadebatur, invasorem cum cæde repellere, sed & alter innocenter oppressum cum cæde invasoris defendere possit.

Porrigitur etiam, ut propter periculum mutilationis membri defensio sit licita.

§. XV. Hoc porrigunt eo usque, ut si periculum mutilationis membri, præcipue nobilioris adsit, defensio etiam sit licita, cum membrorum nostrorum integritatem ita tenero sensu natura nobis commendaverit, ut non possimus non omnibus modis ea protegere, & membra inter ea bona sint, quæ restitui nequeunt, atque æque ac vita æstimationem non recipiunt. Quin etiam invasus liquido dijudicare non potest, quo sine læsio fiat, & an non periculum mortis post se trahat. Si igitur periculum aliter evitari non potest existimamus cum GROTIUS *l. 2. c. 1. §. 6.* quod intentans periculum occidi possit, adde CARPZOV. *p. 1. Q. 99. n. 30.*

Quid si moderamen inculpata tutelæ excessum sit.

§. XVI. Porrigitur quoque ad eum, qui se defendendo moderamen inculpatae tutelæ excessit. Etenim adversus periculum omnes leges, omniaque jura permittunt se defendere, adeo ut ipsa quoque rerum natura quodammodo nos impetu concitet ad propullandum injuriam, FARIN. *Q. 125. n. 35.* CLAR. *§. Homicidium n. 29.* Excessum autem hunc ad tria revocat Perillustris Dnus de COCCENI *Jur. Controv. ad Laut. Tit. Ad L. Aquil. Q. 8.* Si 1. periculum vitæ non adest, sed aggressus aliter effugere potuit. Fugiendum enim esse, si fuga nobis consulere possumus, legibus consentaneum est §. 2. *1. Ad L. Aquil. l. 45. §. pen. eod.* Nihil igitur curamus Ddres, quibus hæc sententia displicet, quod fugam & ignominiosam & periculofam existiment. Milui enim in acie fugere turpe est.

l. 6.

l. 6. §. 3. de re milit. vim aggressoris ad tempus virasse non in probro, sed in laude est v. CLAR. §. Homicidium n. 32. FARIN. d. Q. 125. p. 2. Const. Crim. a. 140. & 142.
 2. Si actu quis non invadatur, sed insidiæ saltem struantur, nisi insidiæ illæ sine internecone insidiantis effugi non poterint. 3. Si lethalibus armis quis non invadatur, sed pugno aliove modo percutiatur. Moderamen itaque hoc excedens pœna non ordinaria, sed extraordinaria afficiendus est. CARPZOV. l. Q. 29.

§. XVII. Extenditur quoque ad eum, qui rerum suarum defendendarum gratia aliquem occidit. Cum enim certa ac tuta cuique rerum suarum possessio esse debeat, quilibet etiam se in his rebus defendere potest, præprimis si Judicis copia haberi non potest, modo limites defensionis custodiantur, & ad interfectionem non procedatur ob rem minimam: Neque obstat, quod inæqualitas sit inter rem & vitam hominis. Recte enim responderet GROTIUS l. 2. c. 1. §. 11. inæqualitatem hanc favore innocentis & odio raptoris compensari. Sed & si tam rigorose inter hominem & rem proportio attendi deberet, fures certe non recte suspenderentur. Lex tamen Ebræa Exod. 22. v. 2. & lex Solonis, ut & lex XII. Tab. distinguit inter furem nocturnum & diurnum. Fur nocturnus simpliciter occidi potest, cum noctu vix copia adhibendorum testium sit, sed & adversus furem nocturnum præsumtio militet, eum telo se defenditurum, Non enim intelligi potest fur nocturnus sine telo, nudis enim manibus non effringet januam, perfodiet parietem, dimovebit arcarum & armariorum seras. Jura tamen civilia exigunt prætere, ut cum clamore hoc fiat. l. 4. §. 1. ad L. Aquil. Sed & Ddres requirunt, ut Dominus ipsi parcere sine jactura rerum & periculo suo non possit.

Paena hac locum non habet, si quis aliquem rerum defendendarum gratia occidit.

Distinctio inter furem nocturnum & diurnum.

l. 9. ad L. Corn. de Sic. FARIN. Q. 125. n. 199. CARPZOV. Q. 32. n. 37. Diurnum vero tum demum occidere licet, quando telo se defendit, *l. 4. §. 1. ad L. Aquil.* Cur vero in fure nocturno aliter? Quia noctu non potest vocari, qui auxilium ferat, interdum potest, sed & tenebrae augent terrorem, & incertus est paterfamilias, an fur ad auferendum, an ad occidendum venerit, *MATTH. de Crim. l. 48. l. 5. c. 2. n. 7.*

*Nec locum
habet, si
quis larro-
nem occi-
dit.*

§. XVIII. Sed & extenditur ad eum, qui latronem occidit *t. t. C. Quando unic. lic. sine iudice se vind.* cum invasus nesciat, an latro pecuniam eripere, an occidere velit, adeoque non debeat expectare violentiam, si eum ad se properare videat, quia in latrone praesumitur voluntas caedis *l. 4. C. ad L. Corn. de Sic.* Serum autem est legis auxilium implorare, ubi periculum est in mora. *l. 4. pr. ff. ad L. Aquil. CIAR. §. Homicidium. n. 25. & 47. FARINAC. Q.*

*Nec locum
habet ad-
versus eos,
quos iura*

125. & 168. CARPZOV. Q. 32. MATTHÆI de Crim. l. 48. t. 5. c. 2. BACHOV. d. 32. t. 6. L. B.

§. XIX. Poena talionis non etiam afficiendi sunt, qui- queis iura bus jura ulterius permittunt aliquem interficere. Ita v. g. aliquem in-Raptor virginis cum adjuvis potest a parentibus & con-terficere sanguineis in fuga deprehensus impune a parentibus oc- permittunt. cidi. *BRVNNEM. ad l. f. ff. ad L. Jul. de Vi pub. v. tamen*

*Raptor vir-
ginis cū ad-
juvis a pa-
rentibus &
consangui-
neis impune
potest occi-
di.*

WISSENB. 2. D. 35. §. 6.

§. XX. Huc quoque pertinet, virgo vel alia persona & honesta, quæ stuprum inferre tentantem interemit, modo aliter (v. g. fugiendo, vociferando aliisve modis) defendi nequeat. *l. 1. §. pen. ff. ad L. Corn. de Sic.* Cum communis æstimatio pudicitiam vitæ adæquet, *SENECA de beneficiis l.*

*Stuprū vio-
lentū infer-
re intenten-
tia & mens bona
impune oc-
ciditur.*

1. c. 11. Proxima ab his sunt, sine quibus postumus quidem vivere, sed ut mors potior sit, tanquam libertas & pudici- *PAVL. Sent. V. t. 23.* Qui latronem cae- dem

dem sibi inferentem vel alium quemlibet stuprum inten-
tantem occiderit, puniri non placuit, alius enim vitam, a-
lius pudorem facinore publico defendit. GROTIUS *l. 2. c. 1.*
§. 7. Apud Ebræos certe, tradente SELDENO *l. 4. c. 3.* defen-
sionem pudoris tantus comitabatur favor, ut non solum
persona, quæ invadebatur, cum cæde in vasoris se defende-
re posset, sed & alteri in vasorem occidere liceret, si cum ma-
sculo vellet concumbere, aut alterius sponsam comprime-
re. Leges vero Civiles violentum stuprum inter species
vis publicæ referuntur, licet armis non inferatur, favore
procul dubio foeminei sexus & tuendi ejus pudoris *d. l. 1.*
§. pen. ad L. Corn. de Sic. FARINAC. *Q. 125. n. 281.* CARP-
ZOV. *Q. 32.* CLAR. *§. Homicidium. n. 27. seqq.* MATTHÆI
de Crim. l. 48. tit. 5. c. 2. n. 12. Dissentit quidem graviter
AVGUSTINUS *de libero Arbitr. L. 1. c. 5.* & *de Civit. Dei l.*
1. c. 18. ex ratione, quia virtus pudicitia non potest amitti
sine proprio consensu ejus, quæ oppressionem patitur, in
potestate autem ejus sit non consentire. Sed hæ rationes
nullius momenti sunt, pudicitia enim non in animo so-
lum, sed & in corpore residet; Virginitas quoque præci-
puum decus, dos atque integritas est in foemina. Recte
proinde PVEEND. *l. 2. c. 5. §. 1.* tradit: In civitatibus cum
LLatores potuerint capitalia supplicia in violentos supra-
tores constituere, singulis quoque honestis foeminis potu-
erunt permittere etiam cum cæde tueri id, quod semel
amissum recuperari nequit.

§. XXI. Pater quoque, qui filiam in potestate ha-
bet, potest eam in adulterio sive ipsa turpitudine deprehen-
sam impune occidere, modo 1. eam in domo sua vel ge-
neri sui deprehendat. *l. 20. l. 22. §. 2. ad L. Jul. de Adult.*
2. utrumque occiderit *l. 32. eod.* FARIN. *Q. 121. p. 1. per*
*prehensio-
tot. rest occidi.
Accessioni-*

*Filia a pa-
tre, qui eam
in potestate
habet, in a-
dulterio de-
prehensa po-
t. rest occidi.
Accessioni-*

bus certis tot. MENOCH. A. J. Q. L. 2. cas. 356. MATTHÆI tit. 3. c. 3. requisitis. n. 14. seqq.

Maritus §. XXII. Sed & marito permittitur adulterum interficere, non tamen quemlibet, sed vilioris conditionis & qui certo modo probrose vixit l. 24. ad L. Jul. de Adult. CARPZOV. 2. Q. 51. *terum in a-* n. 27. FARIN. d. Q. n. 66. In Nov. 117. c. 15. etiam permittitur *adulterio de-* marito quemcumque occidere, quem in loco suspecto cum *prebensum* uxore colloquentem deprehendit, modo eum propter suspicionem tribus ex scripto contestationibus præmonuerit, ut absteat. CARPZOV. 1. Dec. 95. PERETZ. ad C. de Adult. n. 23. Uxorem autem non licet interficere, l. 22. §. f. ad L. Jul. de Adult. BRVNNEM. ad l. 4. n. 2. 3. C. ad Jul. de Adult. v. omnino FARINAC. d. Q. p. 2. per totum. Quodsi vero pater vel maritus terminos sibi politos transgressi fuerint, tenentur pœna extraordinaria ob justum dolorem, quem temperare difficillimum est. l. 38. §. 8. ad L. Corn. de Adult. l. 4. C. eod. ibique BRVNNEM. TIRAQ. de pœn. temp. c. 1. n. 3.

Alia perso- §. XXIII. Denique permiffum quoque est occidere trans-
ne, que im- fugam, qui ad hostes deficit l. 3. §. f. ff. ad L. Corn. de Sic. deser-
pune occi- torem militiæ l. 2. C. Quand. lic. unic. sine jud. se vindic., eum qui
duntur, re- ad patriam delendam animo hostili venit l. 35. ff. de Religios. mili-
cententur. tem, qui fugam molitur, ex acie, ut etiam occisor non solum non peccasse, sed etiam gratiam meruisse existimari debeat **Reuter** **Bestallung** a. 63. **Sustnecht** & **Bestallung** a. 22. bannitum ex Imperio cum hic injuriis & libidini omnium sit expositus Ord. Cam. p. 2. l. 9. quod tamen ad bannitos ex territoriis Statuum Imperii extendi non posse vult MATTHÆI de Crim. l. 48. t. 5. c. 2. v. CARPZOV. 3. Q. 140. n. 35. seqq. In prædictis tamen casibus publica vindicta potius peragitur, cum interficendis non tam privata sit persona, quam minister publicus, cui executio pœnæ lege commissa est, v. GROT. 2. c. 20. n. 17.

FINIS.

Marburg, Diss., 1719-24

ULB Halle

3

003 599 06X

7A → OLSb. †
Nur 4H. 11 Stück vorliegen

VD08

19
1724

Cr. H. num. 19. 22

Q. D. B. V.
DE

POENA TALIONIS
IN HOMICIDIO,

EXERCITATIONEM JURIDICAM
PRÆSIDE

DN. JOHANNES GEORGIO
MVLHAVSE,

J. U. D. & P. P. ORDIN.

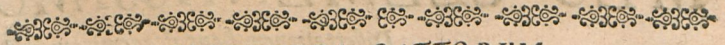
DIE XXIX FEBR. MDCCXXIV.

H. Lqve C.

PUBLICO ERUDITORVM EXAMINI
SVBMITTIT

JOHANNES GEORGIVS
LAMPMANNVS,

NEVEN-CRONA-SVARTZENFELDENSIS
HASSVS.

MARBURGI CATTORVM,

TYPIS PHILIPPI CASIMIRI MULLERI,
ACAD. TYPOGR. & BIBLIOP.

